Malmö stad
Förskolenämnden

Datum
2026-10-08
Adress
Lugna gatan 82
Diarienummer
FSKF-2026-8046

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss gällande Remiss från Utbildningsdepartementet - Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37)

STK-2026-1106

Förskolenämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Förskolenämnden delar utredningens slutsats att en likvärdig förskola av hög kvalitet är en förutsättning för att kunna stärka barns inskrivning och närvaro i förskolan och för att förskolan ska kunna utföra sitt uppdrag att kompensera för skillnader i förutsättningar, det kompensatoriska uppdraget.

Förskolenämnden uppfattar att förslagen i utredningens del ett syftar till att skapa sådana förutsättningar och nämnden instämmer i hög grad i såväl bedömningen och ambitionen som i huvuddelen av de förslag som presenteras i del ett. Dock har nämnden synpunkter kring hur delar av utredningens förslag är utformade, samt om hur utredningens förslag inte tar hänsyn till vissa utmaningar och behov.

Förskolenämnden välkomnar flera av förslagen i del två av utredningen, till exempel att andra åtgärder än ett obligatorium för vissa barn bör övervägas för att öka andelen barn i förskolan. Förskolenämnden lyfter riskerna med att samla barn i behov av språkstärkande insatser i separata grupper men instämmer i förslaget om att barn som har behov av det ska ha rätt till språkutvecklande stöd i förskolan. Förslagen om att utreda åtgärder för att öka barns deltagande i förskolan och om att utöka rätten till avgiftsfri förskola välkomnas också av nämnden.

Yttrande

Förskolenämndens övergripande kommentar

Förskolenämnden anser att SOU 2026:37 på ett gediget sätt redogör för centrala förutsättningar för en likvärdig förskola med hög kvalitet. Utredningen ger en god

inblick i förskolans uppdrag och särart samt synliggör dess betydelse både för det enskilda barnet och för samhället i stort. Nämnden välkomnar även att utredningen tydligt lyfter fram att en förskola av hög kvalitet kräver tillräckliga resurser i form av kompetent personal och ändamålsenliga förutsättningar.

Förskolenämnden lämnar synpunkter på de förslag och bedömningar där nämnden har särskilda ställningstaganden.

DEL 1 Uppdraget att lämna förslag för en likvärdig förskola av god kvalitet

6 En likvärdig förskola av god kvalitet

6.3.1 Tydliggörande och vägledning avseende vad som är likvärdighet och kvalitet i förskolan

Förskolenämnden instämmer i förslaget att ge Skolforskningsinstitutet i uppdrag att samordna, utlysa och finansiera forskning som främjar kvalitet och likvärdighet i svensk förskola. Nämnden välkomnar även förslaget om ett nationellt stödmaterial för arbetet med att utveckla och upprätthålla god kvalitet i förskolan. Ett stärkt kunskapsunderlag kan bidra till en mer likvärdig verksamhet.

6.3.2 En statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

Förskolenämnden instämmer i förslaget om att tillsätta en statlig utredning med uppdrag att ta fram en strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning. Nämnden välkomnar en sådan långsiktig och samlad strategi, men vill samtidigt framhålla att flera av utredningens förslag förväntas öka efterfrågan på utbildad personal.

Nämnden bedömer att det finns en risk att det framtida kompetensbehovet underskattas på grund av den redan prognostiserade bristen på förskollärare, ett minskat söktryck till utbildningen och förändrade antagningskrav. Den statliga strategin bör därför omfatta en samlad analys av hur reformerna påverkar behovet av utbildad personal.

6.3.3 Stärkt tillsyn utifrån ett likvärdighetsperspektiv

Förskolenämnden instämmer i bedömningen att det finns behov av ytterligare åtgärder för att stärka tillsynen av förskolan och främja en mer likvärdig tillämpning över landet. Nämnden ser därför positivt på initiativ som kan bidra till en mer enhetlig tillsyn av fristående förskolor, exempelvis genom gemensamma riktlinjer, bedömningsunderlag och arbetssätt.

Nämnden noterar att utredningen på sikt förordar att tillsynsansvaret överförs till Skolinspektionen. Även om ett sådant alternativ skulle kunna bidra till en mer enhetlig tillsyn ligger ett eventuellt övertagande sannolikt långt fram i tiden. Förskolenämnden

anser därför att även andra, mer närliggande åtgärder för att stärka likvärdigheten i tillsynen bör övervägas.

Om tillsynsuppdraget överförs till Skolinspektionen är det samtidigt viktigt att tillsynen av förskolor inte prioriteras ned i förhållande till andra skolformer. Skolinspektionen behöver tillföras tillräckliga resurser och ges tydliga instruktioner för uppdraget. Nämnden vill särskilt framhålla att en ändamålsenlig tillsyn av fristående förskolor förutsätter återkommande tillsyn även på enhetsnivå.

Förskolenämnden vill understryka att tillsyn inte är detsamma som kvalitetsgranskning. Ett utökat tillsynsansvar eller fler tillsynsområden innebär därför inte automatiskt bättre kunskap om verksamheternas kvalitet, samtidigt som ytterligare granskningsmoment kan medföra ökade resursbehov för såväl tillsynsmyndighet som huvudmän.

7 Barngruppsstorlekar och personaltäthet

7.4.1 Högsta antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

Förskolenämnden ser att det finns behov av tydlighet kring en eventuell reglering av högsta antal barn i en barngrupp. Nämnden delar även utredningens slutsats att definitionen av barngrupp behöver ta hänsyn till att förskolans organisation är dynamisk.

Nämnden anser att det är positivt att barn ska ha det som i utredningen beskrivs som ”en grundtillhörighet” i en barngrupp och att det alltid ska finnas förskollärare och övrig personal kopplade till barngruppen. Dock ser nämnden vissa svårigheter med hur denna grundtillhörighet ska definieras. Grundtillhörigheten föreslås vara den grupp som barnet regelbundet vistas i under huvuddelen av dagen, tillsammans med i huvudsak samma barn och personal. Huvuddelen av dagen föreslås definieras utifrån ”majoriteten av en dag enligt förskolans öppettider, det vill säga mer än hälften av dagen.” Då både förskolors öppettider och barns vistelsetider varierar kan detta innebära att vad som anses utgöra ”huvuddelen av dagen” kan skilja sig mellan förskolor och mellan barn. Definitionen riskerar därför att leda till olika tillämpningar som inte är likvärdiga.

Nämnden vill också framhålla behovet av en mer nyanserad definition av barngrupp för att uppföljning och mätning ska kunna genomföras på ett rättvisande sätt. Nuvarande administrativa system är inte utformade för att registrera barns faktiska grupptillhörighet utifrån hur grupper organiseras och omorganiseras under dagen. Därtill baseras den officiella statistiken på uppgifter som rapporteras vid endast ett specifikt mättillfälle årligen. Nämnden anser därför att det fortsatta arbetet med definiera barngrupp behöver beakta såväl barngruppernas faktiska organisering som förutsättningarna för en tillförlitlig uppföljning.

En eventuell reglering bör ta hänsyn till att barngrupper kan behöva organiseras i ännu mindre grupper under delar av dagen. Vidare behöver en eventuell reglering fortsatt ge såväl rektor som huvudman utrymme att kunna ta ansvar för att organisera barngrupperna utifrån lokal kontext och barns behov.

Förskolenämnden vill även särskilt lyfta att barngruppernas sammansättning är en av de största utmaningarna för att uppnå en likvärdig förskola. Detta beskrivs återkommande i utredningen. I enlighet med forskning och beprövad erfarenhet är heterogena barngrupper, där det även finns språkstarka barn, avgörande för att språkstärkande insatser ska vara effektiva. Alltför homogena barngrupper riskerar i stället att ytterligare förstärka segregation, såväl språklig som kulturell, samt begränsa förskolans förutsättningar att främja barns utveckling, lärande och sociala samspel. Mot bakgrund av detta saknar förskolenämnden förslag i utredningen som adresserar barngruppernas sammansättning. Exempelvis kan regleringarna rörande placering vid en förskoleenhet nära barnets hem behöva ses över. Detta för att säkerställa en avvägning mellan närhetsprincipen och huvudmännens möjligheter att främja ändamålsenligt sammansatta barngrupper.

7.5.1 En miniminivå av antal personal per barn ska införas

Förskolenämnden delar bedömningen att personaltätheten i förskolan är en viktig grundförutsättning för att bedriva utbildning av god kvalitet och anser att personaltäthet är ett bättre mått att följa än barngruppsstorlek. Även om reglering av personaltäthet är en viktig grundförutsättning får denna inte begränsa förutsättningarna för huvudmannens ansvar för att verka kompensatoriskt i relation till enskilda barn och barngruppernas behov.

Nämnden ser ett behov av tydligare nationella krav avseende förskollärartätheten i förskolan. Förskollärartätheten är av central betydelse för utbildningens kvalitet och förutsättningarna för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Nämnden bedömer att förskollärartätheten är av så central betydelse för utbildningens kvalitet att antal barn per förskollärare bör regleras snarast. Därtill behöver åtgärder för att öka intresset för förskolläraryrket och stärka lärosätenas kapacitet att utbilda fler förskollärare vidtas skyndsamt. Förskolenämnden bedömer därför att dessa delar bör ingå i en statlig strategi för långsiktig kompetensförsörjning.

Förskolenämnden delar utredningens bedömning att Skolverket bör ges i uppdrag att tydliggöra vilka utbildningar som ska omfattas vid beräkning av personaltäthet för att säkerställa en enhetlig och rättssäker tillämpning. Nämnden instämmer samtidigt i det särskilda yttrandet om att underlaget avseende finansiering och kompetensförsörjning är otillräckligt. Detta påverkar inte nämndens ställningstagande till en reglering av personaltätheten, men innebär att de nationella miniminivåerna behöver utformas med beaktande av de konsekvenser som regleringen medför.

Nämnden vill även framhålla att skärpta krav på personaltäthet bör följas av nationellt likvärdiga krav på de utbildningar som leder till arbete i förskolan, särskilt barnskötarutbildningar och yrkespaket inom Komvux. För att möta förskolans kompetensbehov bedömer nämnden att utbildningarnas innehåll, omfattning och kvalitet behöver stärkas.

8 Förskolepersonalens språkkunskaper

8.9.3 Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska.

Förskolenämnden delar ambitionen att säkerställa att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna stimulera barns språkutveckling. Nämnden anser däremot att ansvaret för att säkerställa dessa kunskaper i första hand bör vila på utbildningssystemet och inte på enskilda huvudmän.

Nämnden betonar att det bör vara en grundläggande förutsättning att personer som examineras från förskollärar- och barnskötarutbildningar besitter de språkkunskaper som krävs för att utöva yrket och fullgöra uppdraget enligt styrdokumenten. Därför anser nämnden att staten bör säkerställa att utbildningarna leder till den kompetens som verksamheten kräver och att det alltså inte är lämpligt att varje huvudman ansvarar för att bedöma och säkerställa medarbetarens språkkunskaper vid rekrytering

Förskolenämnden anser att kursen Svenska 1 eller Svenska som andraspråk 1 på gymnasial nivå bör vara obligatorisk i barnskötarutbildningen, snarare än en rekommenderad del. Därtill bör, mot bakgrund av vad som framkommer i utredningen, betyg C krävas för utbildning som leder till förskollärarexamen som vid övriga lärarutbildningar.

Förskolenämnden ifrågasätter även behovet av språktestning av redan anställd personal. Fokus bör i stället ligga på kompetensutvecklande insatser, såsom de satsningar på yrkessvenska för förskolepersonal som redan genomförs genom Skolverket. Sådana insatser bedöms vara mer ändamålsenliga för att stärka personalens språkliga kompetens och därmed kvaliteten i verksamheten. Nationellt reglerade utbildnings- och meriteringsvägar ger bättre förutsättningar för transparens, förutsägbarhet och likvärdig bedömning än lokalt utformade språktester eller andra individuella prövningar.

8.9.4 Föreskrifter om vilken nivå av svenska som ska krävas ska tas fram

Förskolenämnden noterar att förslaget innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka kunskaper i svenska som är tillräckliga för att personal som arbetar i barngrupp ska kunna stimulera barnens språkutveckling. I enlighet med sitt yttrande avseende 8.9.3 anser nämnden att kraven

på språkkunskaper bör knytas till nationellt fastställda och kvalitetssäkrade utbildningar eller bedömningssystem. Om föreskrifter tas fram, behöver sådana utformas på ett sätt som säkerställer likvärdighet, rättssäkerhet och möjligheter till en nationellt enhetlig tillämpning.

Det språkkrav som finns inom äldreomsorgen är kopplade till en språknivå enligt den gemensamma europeiska referensramen för språk (GERS). Om motsvarande skulle införas inom förskolan bör det vara tydligt vilka aktörer som ska ha rätt att bedöma och intyga språkkunskaper på de aktuella nivåerna.

8.9.5 Skolverket ska ta fram ett kartläggningsmaterial

Förskolenämnden ställer sig inte bakom förslaget om att Skolverket ska ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial för att bedöma språkkunskaper i svenska. Nämnden anser att den utbildning som leder till arbete i förskolan bör säkerställa att personalen har de språkkunskaper som krävs för att utföra förskolans uppdrag, däribland att stimulera barns språkutveckling. Mot denna bakgrund ifrågasätter nämnden behovet av ett särskilt nationellt kartläggningsmaterial för detta ändamål.

Om förslaget ändå genomförs vill förskolenämnden särskilt betona vikten av att Skolverkets uppdrag omfattar att definiera och beskriva det yrkesspråk som krävs i förskolans verksamhet. Fokus bör ligga på de språkliga kompetenser som är nödvändiga för att utföra förskolans uppdrag, snarare än på generella bedömningar av personalens språkkunskaper. Det är viktigt att yrkesspråket förstås som en central del av den professionella kompetensen och att det ges en tydlig plats i det material som tas fram.

Nämnden vill även framhålla att yrkesspråk utvecklas i det dagliga arbetet och behöver ges förutsättningar att kontinuerligt stärkas genom hela yrkeslivet. I det fortsatta arbetet bör Skolverket därför ta tillvara erfarenheter från huvudmän som redan bedriver ett aktivt arbete med att utveckla förskolan som en språk- och kunskapsutvecklande arbetsplats.

DEL 2 Uppdraget att föreslå en obligatorisk förskola för vissa barn

10 Utgångspunkter för en förskola för barn med behov av språkstärkande insatser

10.6.1 De alternativa åtgärderna till ett obligatorium bör utvecklas vidare

Förskolenämnden delar utredningens bedömning att andra åtgärder än ett obligatorium för vissa barn bör övervägas för att öka andelen barn i förskolan. Som exempel på

sådana åtgärder lyfter utredningen en förstärkt uppsökande verksamhet och utökad rätt till avgiftsfri tid i den allmänna förskolan från tre års ålder.

Nämnden anser att det finns utvecklingspotential i de uppsökande arbetssätt som redan ryms inom nuvarande lagstiftning. Nämnden delar utredningens beskrivning av att sådant som skriftliga informationsutskick och andra ensidiga informationsinsatser ofta har begränsad effekt för att påverka inskrivningsgraden i förskolan. Erfarenheter från utveckling av det uppsökande arbetet i Malmö stad visar att långsiktiga relationer, dialog och lokalt anpassade insatser ger goda förutsättningar för att öka inskrivning i förskolan. Samverkan med öppna förskolor, familjecentraler och utvalda civilsamhällesaktörer, har bidragit till att nå familjer genom flera kompletterande kontaktytor. Mot bakgrund av detta bör utvecklingen av arbetssätt med fokus på samverkan mellan olika aktörer fortsätta.

Samtidigt vill nämnden poängtera att utvärdering och nationell styrning i frågan är viktigt. Avsaknaden av ett nationellt stöd och ramverk för vad som ska anses vara god kvalitet i uppsökande verksamhet har inneburit att vägledning saknas för att bedriva kvalitetsarbete på en strategisk nivå. Detta inkluderar även möjligheterna till uppföljning och utvärdering. Nämnden har därför över tid utformat ett kvalitetsarbete med utgångspunkt från Malmös förutsättningar och beprövad erfarenhet som har legat till grund för strategiska analyser och fortsatt utveckling.

Nämnden delar även bedömningen att sådant som en rätt till utökad tid inom den allmänna förskolan skulle bidra till att höja inskrivningsgraden och öka närvaron i förskolan. I enlighet med förskolenämndens yttrande avseende 12.3 vill nämnden också betona att arbetet för att stärka närvaron bland de barn som redan är inskrivna i förskolan bör vara ett prioriterat alternativ till obligatorium för vissa barn.

10.6.3 En obligatorisk förskola för vissa barn förutsätter en likvärdig förskola av god kvalitet för alla barn

Förskolenämnden instämmer i bedömningen att en obligatorisk förskola för vissa barn kräver att kvaliteten är säkerställd i alla förskolor för att målet med undervisningen ska vara möjlig att uppnå.

Nämnden ifrågasätter dock om en obligatorisk förskola för vissa barn, även om den håller god kvalitet, är tillräcklig för att uppnå avsedd effekt för de berörda barnen. Såväl utredningen som forskning och erfarenheter från Malmö stads förskolor visar att sådant som sammansättningen av barngrupperna har stor betydelse för barns språkutveckling. Det är särskilt viktigt att barn med svagare kunskaper i svenska ges möjlighet att ingå i barngrupper tillsammans med språkstarka barn, eftersom sådana sammanhang skapar goda förutsättningar för språkligt lärande och utveckling.

En obligatorisk förskola för vissa barn med behov av språkstärkande insatser riskerar att leda till barngrupper med en hög grad av språklig homogenitet. Mot bakgrund av den kunskap som finns om betydelsen av språkligt blandade barngrupper bedömer förskolenämnden därför att ett sådant förslag inte är en ändamålsenlig lösning för att stärka berörda barns kunskaper i svenska.

11 Rättslig analys av en obligatorisk förskola för vissa barn

Förskolenämnden instämmer i utredningens bedömning att de rättsliga förutsättningarna innebär att en obligatorisk förskola för vissa barn inte är en genomförbar åtgärd.

12 Förslag på insatser för en stärkt språklig utveckling i svenska i förskolan

12.2 En försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan

Utredningen föreslår att en försöksverksamhet med språkstärkande insatser i svenska för vissa barn i förskolan ska genomföras. Förskolenämnden anser dock att utredningen inte presenterar ett tillräckligt underlag för att bedöma vare sig behovet eller förslagets förväntade effekter. Det saknas en analys av hur många barn som börjar skolan med otillräckliga kunskaper i svenska. Av konsekvensbeskrivningen framgår det att kostnaderna för förslaget inte heller kan bedömas i nuläget. Förskolenämnden menar därför att det är svårt att värdera om de föreslagna åtgärderna står i rimlig proportion till de behov som ska mötas och de resurser som reformerna kommer att kräva.

Förskolenämnden vill även påtala problematiken med att samla barn i behov av språkstärkande insatser i separata grupper. I enlighet med forskning och beprövad erfarenhet är heterogena barngrupper, där det även finns språkstarka barn, avgörande för att språkstärkande insatser ska vara effektiva. Eftersom den föreslagna försöksverksamheten riskerar att resultera i homogena barngrupper finns en risk att insatserna inte når önskat resultat.

Nämnden vill samtidigt påpeka att den föreslagna försöksperioden om två år är förhållandevis kort för denna typ av insats. Berörda huvudmän och förskolor behöver tid för att ansöka om och beviljas medel, planera verksamheten samt genomföra de organisatoriska och pedagogiska förändringar som krävs. Den avsatta tidsramen riskerar därför att begränsa både möjligheterna till en ändamålsenlig implementering och förutsättningarna att på ett tillförlitligt sätt följa upp och utvärdera insatsens effekter.

12.3 Åtgärder för att öka antalet barn i förskolan bör utvärderas och ytterligare insatser övervägas

Förskolenämnden välkomnar en utredning av åtgärder för att öka barns deltagande i förskolan. Förskolenämnden vill samtidigt lyfta att det finns fler faktorer än inskrivningsgrad att beakta för att bedöma förskolans kompensatoriska effekter och betydelse för barns språkutveckling. Exempelvis är regelbunden närvaro och utökad rätt till avgiftsfri förskola viktiga faktorer utöver ökad inskrivningsgrad.

Utredningen framhåller att uppsökande insatser även fortsatt bör riktas till socioekonomiskt utsatta områden med låg inskrivningsgrad i förskolan. Förskolenämnden delar bedömningen då skillnaderna i inskrivningsgrad i Malmö i hög grad följer socioekonomiska mönster. Ett fortsatt riktat uppsökande arbete är därför viktigt för att nå de barn som har störst behov av förskolans insatser.

Samtidigt bör större uppmärksamhet även riktas mot de faktorer som påverkar barns faktiska närvaro i förskolan. Detta arbete förutsätter samverkan mellan flera aktörer och kan inte enbart vila på förskolan. Barnhälsovården, mödrahälsovården och andra verksamheter som möter familjer tidigt har en viktig roll i detta sammanhang. Förskolenämnden anser att det bör analyseras närmare vilka insatser och samverkansformer som mest effektivt kan bidra till ökat deltagande och därmed stärka förutsättningarna att nå reformens syften. I detta ingår även att utreda möjligheterna för en obligatorisk närvaro allmän och avgiftsfri förskola.

12.4 Utökad rätt till avgiftsfri allmän förskola för alla barn

Förskolenämnden välkomnar förslaget om att utöka rätten till avgiftsfri förskola till 25 timmar per vecka. Nämnden bedömer att förslaget är ett viktigt steg för att stärka barns deltagande i förskolan och därmed förbättra förutsättningarna för förskolans kompensatoriska uppdrag.

Förskolenämnden anser att en utökning av den avgiftsfria förskolan är en ändamålsenlig insats för att öka barns närvaro i förskolan. Nämnden efterfrågar samtidigt en tydligare motivering till varför förslaget omfattar just 25 timmar per vecka och menar att det kan finnas skäl att överväga en ytterligare utökning. Många kommuner erbjuder redan i dag utökad vistelsetid om 30 timmar per vecka för vissa grupper av barn. En nationell reglering skulle kunna stärka likvärdigheten mellan kommuner och samtidigt minska den administration som dagens lokala lösningar leder till.

Förskolenämnden hade önskat att förskolans syfte, uppdrag och förutsättningar utreddes i samband med en utökning av den allmänna förskolan. Det har länge funnits ett behov av en statlig utredning som ser förskolan i sin helhet och utifrån de behov och förväntningar som finns kring dagens förskola. Förskolenämnden vill understryka

att intentionerna med nuvarande förslag förutsätter en förskola av god kvalitet. Det är därför angeläget att även utreda vilka förutsättningar som behöver vara uppfyllda för att förslaget ska få avsedd effekt.

13 Förslag om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan

13.2 Obligatorisk språkbedömning i svenska det år barnet fyller tre år

13.2.1 Hemkommunens ansvar

Förskolenämnden instämmer inte i utredningens förslag att ansvaret för obligatorisk språkbedömning i svenska ska ligga på hemkommunen. Nämnden noterar att regeringen parallellt har genomfört en utredning om ett system för obligatorisk screening av små barns kunskaper i svenska inom barnhälsovården (DS 2026:17). Nämnden bedömer att denna utredning kan bidra med förslag som bättre tillgodoser syftet med tidig identifiering av barns behov.

Ett kommunalt ansvar för språkscreening riskerar att leda till ökad administration, behov av nya organisatoriska strukturer och skillnader i genomförandet mellan kommuner. En särskild utmaning med den föreslagna modellen är dessutom att identifiera och bedöma de barn som inte är inskrivna i förskolan, vilket talar för att barnhälsovården ges en central roll i arbetet eftersom verksamheten redan möter i princip alla barn.

Förskolenämnden noterar även de farhågor som har framförts om att kostnaderna för genomförandet kan vara underskattade. Sammantaget bedömer nämnden att en modell som bygger vidare på barnhälsovårdens befintliga uppdrag framstår som mer proportionerlig och ger bättre förutsättningar för likvärdighet.

13.4 Barn som behöver det ska ha rätt till språkutvecklande stöd i förskolan

Förskolenämnden instämmer i förslaget om att barn som har behov av det ska ha rätt till språkutvecklande stöd i förskolan. Nämnden hänvisar samtidigt till sitt yttrande avseende förslag 12.2 där nämnden påtalar att heterogena barngrupper, där det även finns språkstarka barn, är avgörande för att språkstärkande insatser ska vara effektiva och ändamålsenliga. Nämnden hänvisar också till sitt yttrande avseende förslag 7.4.1 och vikten av att se över relevanta regleringar avseende placering för att säkerställa en avvägning mellan närhetsprincipen och huvudmännens möjligheter att främja ändamålsenligt sammansatta barngrupper.

14 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

14.1 Ikraftträdande

Förskolenämnden vill framföra att ändringar i skollagen och skolförordningen bör vara i fas med den nya förskollärarutbildningen som börjar gälla från höstterminen 2027. De första studenterna examineras hösten 2030, och därför bör ändringarna i skollagen

(2010:800), skolförordningen (2011:185) och den nya förordningen om försöksverksamhet med språkstärkande insatser samt de nya bestämmelserna om personalens språkkunskaper träda i kraft och tillämpas tidigast i januari 2030.

15 Konsekvensutredning

15.10.2 Förslag på finansiering

Förskolenämnden noterar utredningens bedömning att de föreslagna reformerna medför ökade kostnader för kommunerna och att dessa ska finansieras genom tillskott av statliga medel i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

Förskolenämnden konstaterar att utredningens beräkningar är av övergripande karaktär och att den finansiella kompensation som kommunerna erhåller inte nödvändigtvis motsvarar de faktiska kostnadsökningarna i den enskilda kommunen. För kommuner med högre personal- och lokalkostnader samt omfattande behov av språkstärkande och kompensatoriska insatser finns en risk att de faktiska kostnaderna överstiger den beräknade kompensationen. Förskolenämnden anser därför att finansieringsmodellens träffsäkerhet bör analyseras vidare i det fortsatta beredningsarbetet och att den statliga kompensationen i högre utsträckning bör spegla kommuners faktiska kostnadsökningar.

Förskolenämnden ser även en risk att utredningen överskattar samordningsvinsterna mellan de föreslagna reformerna och därmed underskattar den samlade kostnaden för kommunerna. Utredningens kostnadsberäkningar bygger på antaganden om att flera reformer samverkar och delvis kan genomföras inom ramen för samma resursförstärkningar. I praktiken kan krav på mindre barngrupper, ökad personaltäthet och utökade språkstärkande insatser ge upphov till parallella kostnadsökningar. Exempelvis kan mindre barngrupper kräva ytterligare lokalkapacitet samtidigt som högre personaltäthet medför ökade personal- och rekryteringskostnader.

Vidare efterfrågar förskolenämnden en mer omfattande konsekvensanalys av finansieringsförslaget och dess effekter för barn, vårdnadshavare och förskolans verksamhet. De aktuella ersättningarna har stor betydelse för många familjer och inte minst för vårdnadshavare som befinner sig i en socioekonomiskt utsatt situation, vars barn ofta har särskilt stor nytta av förskolans verksamhet. Ett minskat barnbidrag och föräldraförsäkring riskerar försvaga familjers ekonomiska möjligheter att vara hemma med barnet även under dess första levnadsår.

Förskolenämnden noterar också att föräldraförsäkringen visserligen är könsneutral till sin utformning, men att kvinnor fortfarande tar ut en större andel av föräldraledigheten än män. En försämring av föräldrapengen riskerar därför att få större negativa konsekvenser för kvinnors ekonomi och ekonomiska självständighet.

Ordförande Zinaida Kajevic (S)

Nämndsekreterare Josefine Storm

Nina Jakku (V) och Ana Maria Stuparich-Clementi (V) har lämnat in en skriftlig reservation i ärendet.

Pernilla Röjner (M), Jan-Eric Johansson (M) och Philip Dante (M) har lämnat in en skriftlig reservation i ärendet.

Michael Hård af Segerstad (SD) och Arian Bagher (SD) har lämnat in ett särskilt yttrande i ärendet.